

4

**Sa nou dwe konnen sou
zafè sekirite alimantè
mango**

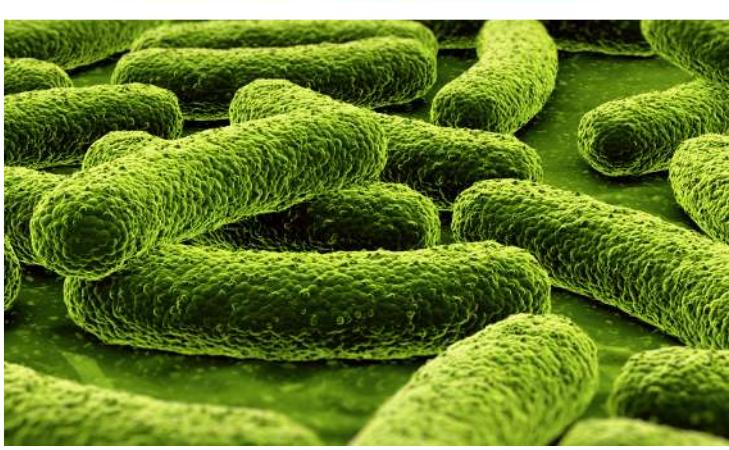
**Kit pou Fòmasyon sou
Sekirite Alimantè
Endistri Mango a
Izin**

**Producing Safe
Mangos**

Mango
.org

Kontaminasyon kwaze

Ann fè yon ti rapèl: Yon kontaminan se yon ajan fizik, chimik oubyen biologik ki prezan nan manje e ki ka lakòz moun malad. Se mango sèlman nou dwe mete nan panyen oubyen nan bwat mango.

Nan seksyon sa a, nou pral wè konsèp kontaminasyon kwaze a, epi nou pral wè kisa nou ka fè pou nou pwoteje mango yo kont li.

Kontaminasyon kwaze se transfè yon sibstans, yon objè, mikwòb oubyen lòt kontaminan, soti nan yon bagay ki SAL pou ale nan yon bagay ki PWÒP. Kontaminasyon kwaze kapab tounen yon gwo pwoblèm pou mango yo.

Genyen plizyè abitid nan izin nan ki ka lakòz kontaminasyon kwaze mango yo. Evite sa rive se yonn nan bagay ki pi enpòtan nan travay wap fè a.

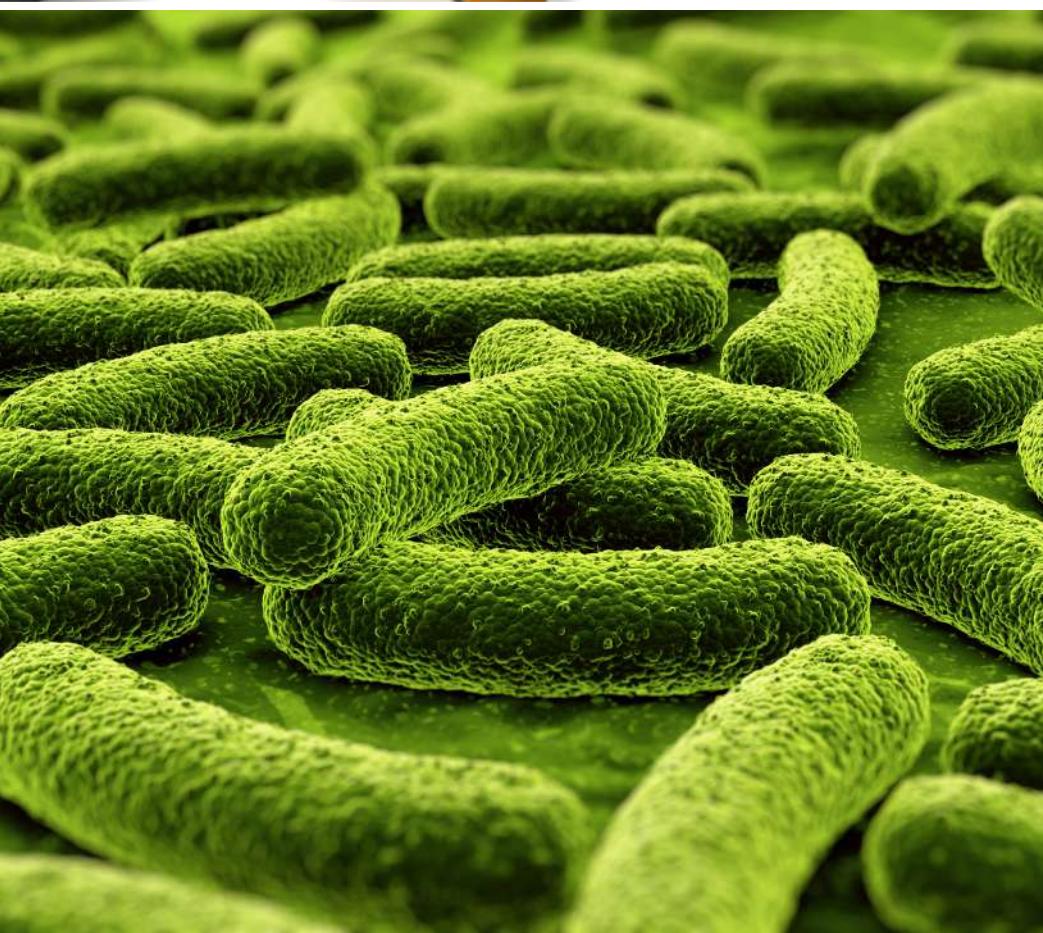
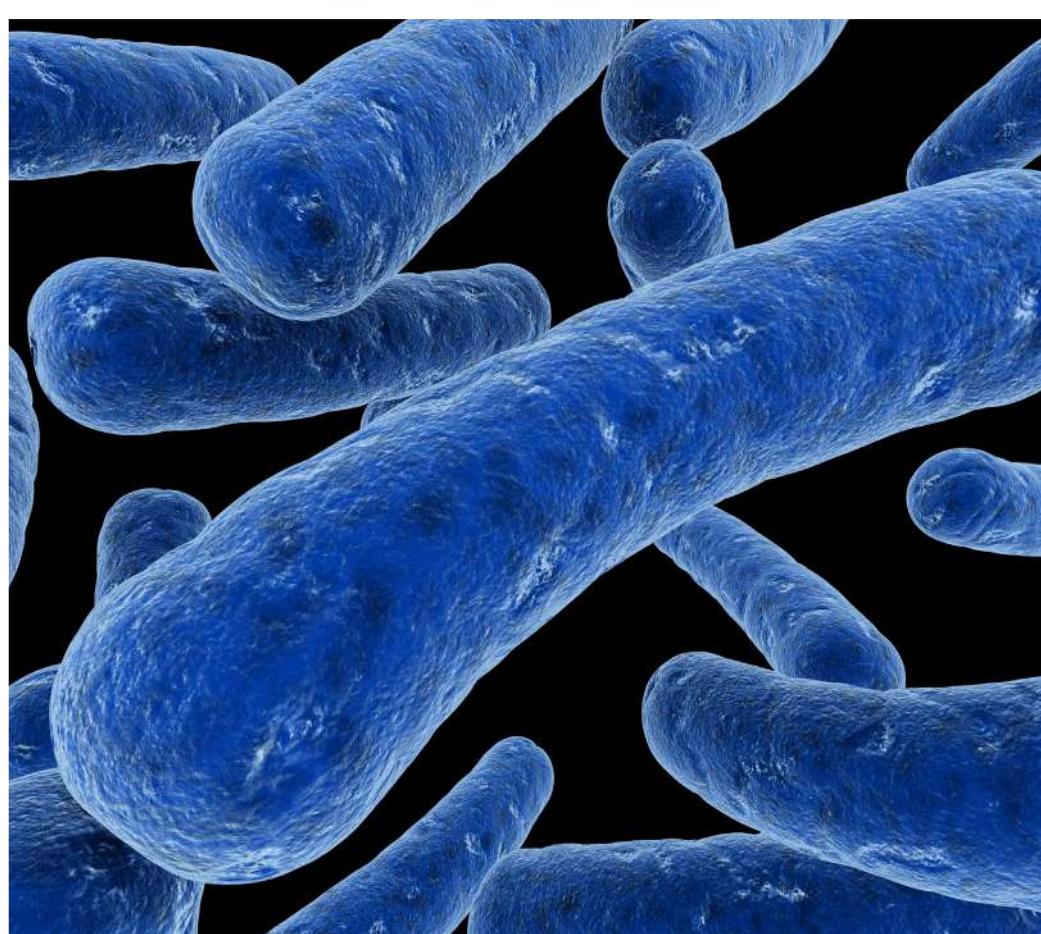
[Nan seksyon sa a nap jwenn aktivite pratik ki pa pou tout izin; Ou dwe montre sèlman sa ki fèt epi ki matche ak izin kote wap travay la.]

Notas: _____

_____

_____

Kontaminasyon kwaze

Fason mikwòb pwopaje

Menm jan ak anplwaye yo, mikwòb yo deplase nan tout izin nan, men yo bezwen yon moun ki pou transpòte yo. Ekipman ak anplwaye yo se prensipal vektè ki pèmèt mikwòb yo sikile toupatou nan izin nan.

Premye bagay ki pou ede e evite kontaminasyon kwaze a se eseye elimine tout posiblite pou yon objè SAL touche yon objè PWÒP.

Lè wap mache nan izin nan, li enpòtan pou w rete sèlman nan espas yo ba w la.

Si w pa konnen ki bò pou w fè, mande sipèvizè w.

Pa fè wout dekoupe!

Sonje, ou ka pote mikwòb soti nan yon kote ki sal pou pote l yon kote ki pwòp.

Notas: _____
_____
_____

Fason mikwòb pwopaje

Bagay pou Kouvri soulye

Ou ka transpòte mikwòb nan soulye w ak nan bagay ou kouvri soulye w. Li enpòtan pou w elimine tout posiblite ki ka mete yon bagay ki sal an kontak avèk mango yo.

Soulye ak bagay ou kouvri soulye pa dwe janm rantre an kontak avèk sifas kap touche mango yo dirèkteman. Nan foto ki sou bò gòch la, anplwaye ki reskonsab pou pouse mango yo kote pou yo mete yo nan bwat la, kanpe ekzakteman sou yon sifas ke mango yo an kontak avèk li. Sa ka lakòz mango yo kontamine. Sou foto ki a dwat la, nou ka wè ke anplwaye a pa gen kontak ditou ak sifas sa, sa diminye risk pou mango yo kontamine.

Notas: _____
_____
_____

Bagay pou Kouvri soulye

Kès/Panye/Bwat ki atè a

Pou evite ke mango yo touche atè a epi kontamine, itilize yon palèt. Ou ka itilize yon panye tanpon tou.

Règleman an senp. CHAK FWA nap travay ak mango yo, nou dwe toujou itilize yon bagay ki pou pwoteje panye yo, kès yo oubyen bwat ki gen mango yo pou yo pa gen kontak dirèk ak atè a.

TOUJOU mete panye, kès ak bwat yo oubyen sou yon palèt oubyen yon tab pou yo pa ale atè a.

Sou foto a, nou ka wè de(2) egzanp ki montre kijan yo dwe toujou ranje panye ak kès yo nan izin nan.

Notas: _____

_____

_____

Kès/Panye/Bwat ki atè a

Move fason yo itilize konntenè yo

Si w mal itilize materyèl tankou panye, kès ak bwat yo, yo ka vinn lakòz kontaminasyon kwaze fèt ak mango yo.

Itilize panye, kès ak bwat yo sèlman pou pote mango.

Lòt bagay ki pa gen rapò ak manje tanko bwat ji, manje, zouti, klou, rad elatriye pa dwe janm andedan panye ak bwat ki la pou pote mango yo; ni yo pa gen dwa mete yo sou mango yo.

Foto sa yo montre move fason yo konn itilize konntenè yo.

Pa itilize panye oubyen bwat ki parèt sal oubyen ki kraze pou nou mete mango yo.

Gade bwat yo ak kès yo byen anvan w itilize yo. Nenpòt ti bagay ou ta wè yo genyen, di sipèvizè w sa.

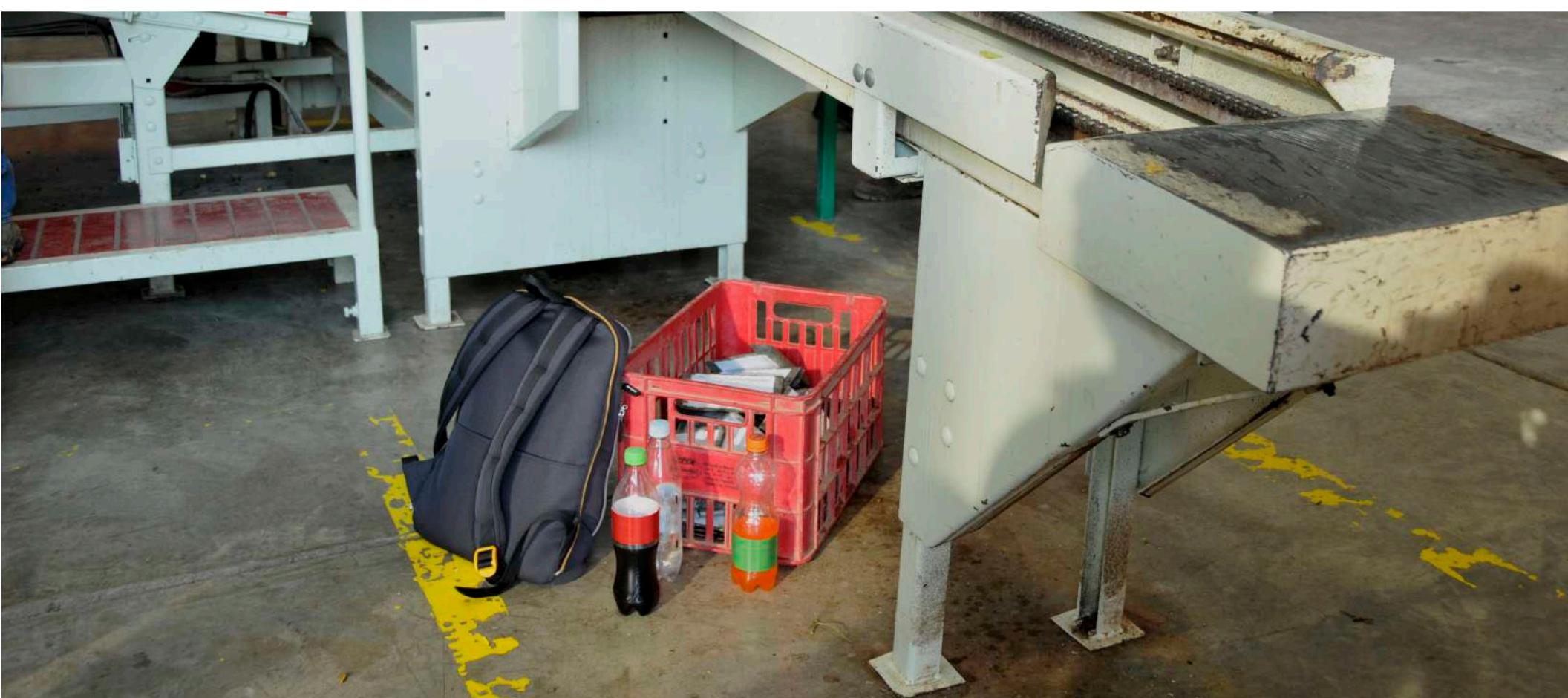
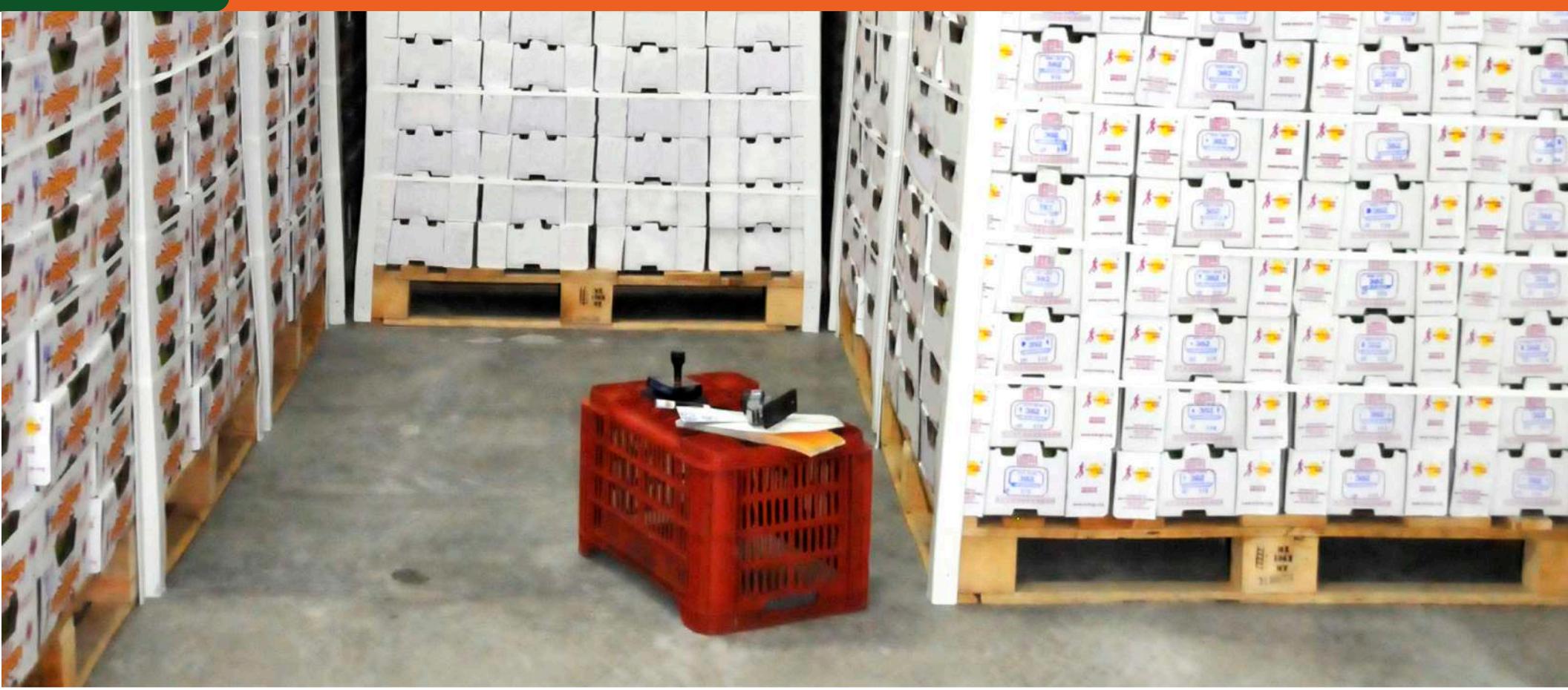
Notas: _____

_____

_____

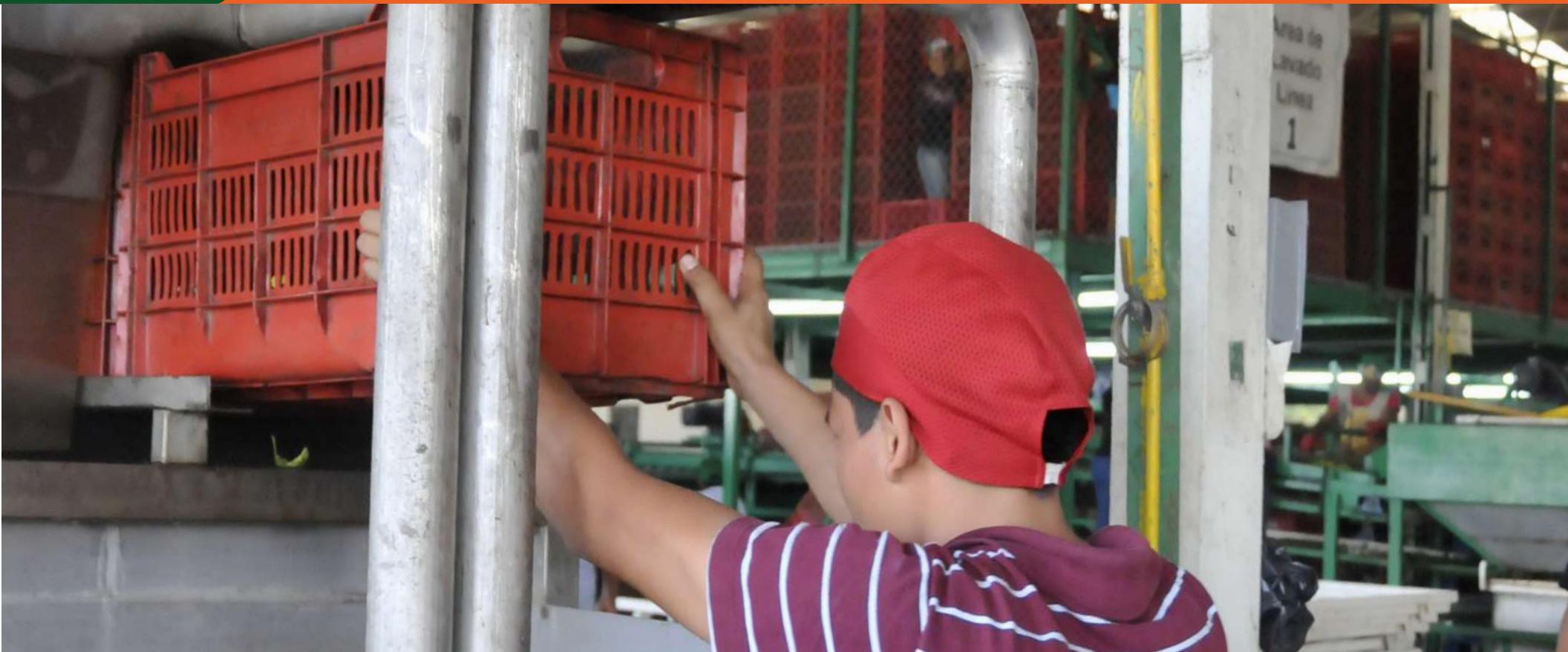

Move fason yo itilize konntenè yo

Netwaye e dezenfekte panye yo

Netwaye ak dezenfekte korèkteman se kle jefò kap fèt sou kesyon sekirite alimantè nan endistri mango a.

Netwaye ak dezenfekte ede evite kontaminasyon kwaze paske sa elimine pousyè ak maladi mikwòb lakòz e ki kabap prezan sou sifas kap touche ak mango yo.

Bon jan lijyèn kapab ede anpeche mango yo pouri vit paske lap elimine kantite mikwòb ki sou kote nap depose mango yo.

Ki kalite vesò oubyen espas ki genyen pou depoze mango yo nan izin kote wap travay la?

[Bay patisipan yo yon ti tan pou yo ka reponn]

Nou ka jwenn kòm egzanp: Tab yo mete la pou sa, basen pou lave mango, basen idwotèmik, panye, bwat ak kès, tapi woulan yo ak tout lòt bagay yo ka itilize pou pouse mango yo, elatriye.

Panye ak bwat yo sipoze byen pwòp. Si travay ou se netwaye ak dezenfekte, toujou swiv etap sipèvizè w la ba ou. Si w gen yon kesyon, ou dwe poze l.

Notas: _____

_____

_____

Netwaye e dezenfekte panye yo

Endikasyon koulè ak pwodwi chimik

Pou yo evite kontaminasyon kwaze, kèk izin mete kòd koulè sou tout materyèl, zouti ak rad tankou tabliye ak bagay pou kouvri cheve yo.

Netwaye materyèl yo avèk bwòs yo sèvi pou fè tout lòt kalite bagay kabap yon sous kontaminasyon kwaze. Pou evite sa, yo bay materyèl yo yon koulè oubyen yo mete yon etikèt sou yo ki di ekzakteman nan kisa w ka itilize yo.

Toujou swiv kòd koulè konpanyi an ba w la. Ki kòd koulè konpanyi w la genyen?
Kisa w wè nan imaj la?

Pwodwi chimik tanjou detèjan, dezenfektan, lwil, grès ki sot nan aparèy kapab tounen lòt sous kontaminasyon. Yo dwe sèvi avè yo jan moun ki fè pwodwi a mande l la. Fò yo mete pwodwi sa yo nan espas fèmen ki fèt pou sa tankou w ka wè l nan foto a. Si w reskonsab ajoute yon pwodwi chimik nan lasi oubyen si w gen pou w melanje kèk pwodwi, toujou sonje ke gen nan yo, menm si w vide anpil se pa yon meyè rezulta wap jwenn pou otan. Toujou mete yon kantite pwodwi ki korèk.

Konsève epi itilize pwodwi chimik yo jan konpayi a deside jere yo a.

Notas: _____

_____

_____

Endikasyon koulè ak pwodwi chimik

Mango ki atè

Atè a se yonn nan sous kontaminasyon. Panse ak tèt ou yon ti moman: Eske ou tap bay fanmi'w manje ki sot atè?

Si yon mango oubyen yon panye mango tonbe atè a pandan wap mete yo nan bwat, ou sipoze JETE tout mango ki te touche ak atè a. Swiv sa sipèvizè ou an di pou w fè nan ka sa.

Sou foto sa a, ou ka wè yon anplwaye kap ranmase yon mango atè a. Men sa w pa wè se si li retounen mete li nan bwat la oubyen si l jete li.

Kisa w tap fè si yon bwat mango te tonbe atè a?

Notas: _____

_____

_____

Mango ki atè

Ma Dlo

Ou gen ma dlo lè yon ti kantite dlo rete pandan ANBANN TAN atè a oubyen nan materyèl yo. Sa se pa yon bagay yo ta renmen wè nan yon izin.

Lè w jwenn yon ma dlo nan izin nan ou sipoze toujou seche yo. Ma dlo kapab atire oubyen kale mikwòb ki kapab lakòz mango yo kontamine kote wap mete mango yo nan bwat yo.

Nou ka transpòte dlo nan tout izin nan ak soulye nou oubyen ak kawoutchou machin nap transpòte mango yo. Ti gout dlo yo ka menm vole sou mango yo pa aksidan.

Itilize yon bale plastik oubyen yon raklèt pou pouse dlo yo al vide nan kannal.

Evite mache oubyen kanpe nan ma dlo yo.

Notas: _____

_____

_____

Ma Dio

Kannal

Kannal yo ka kenbe limon, kras manje, tè, ak tibèt nou paka wè.

Pou nou evite ke kannal yo tounen sous kontaminasyon pou mango yo, nou sipoze toujou byen pwòpte yo.

Swiv bon etap yo pou w netwaye ak dezenfekte kannal yo. Konsa sa va diminye risk kontaminasyon kwaze ak lòt sifas ki gen rapò ak mango yo. Fòk nou fè atansyon anpil lè nap netwaye kannal yo epi fòk nou rezève yon bwòs pou fè travay sa a sèlman.

Kannal yo kapab yon mwayen pou bêt rantre nan izin nan. Toujou veye ke yo byen fèmen ak gri oswa bouche yo pou evite bêt rantre.

Nan foto yo, nou ka wè kòman yon kannal ta dwe rete kouvri nan yon izin epi ou ka wè ke pa genyen okenn ma dlo.

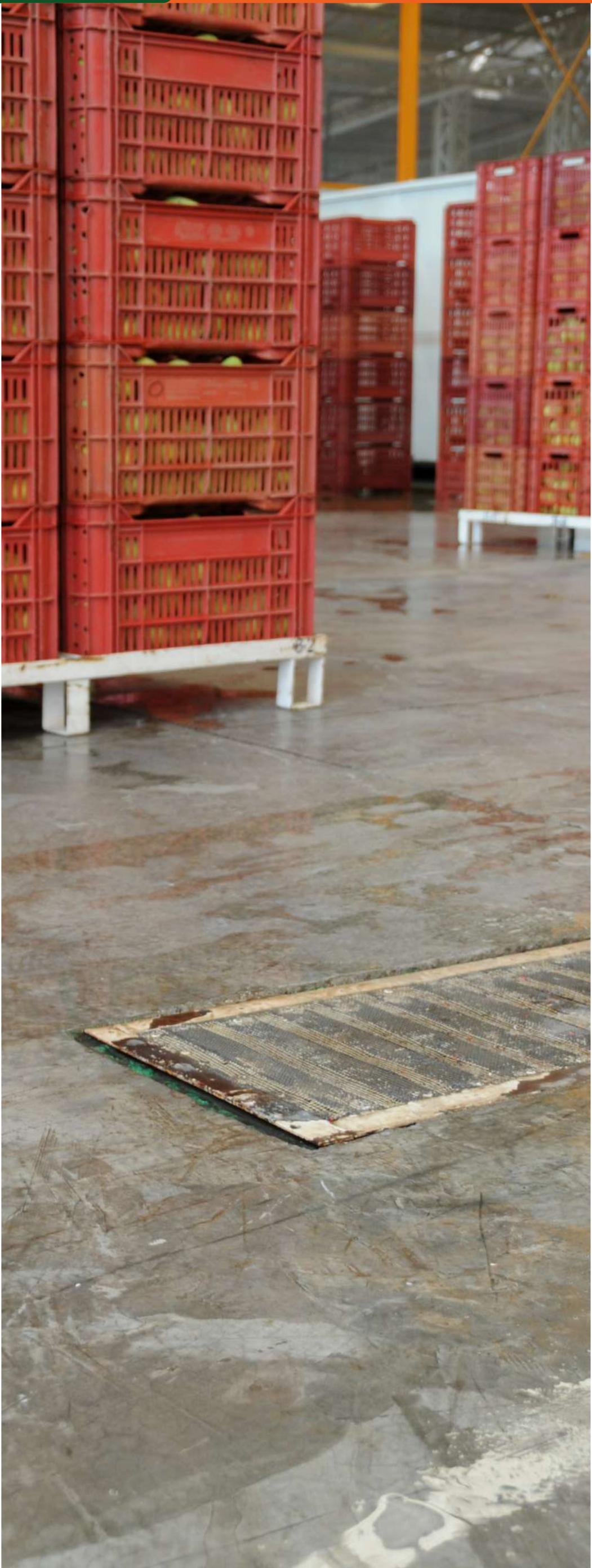
Notas: _____

_____

_____

Kannal

Refwadisè ak Kondansasyon

Refwadisè kap koule epi ki pa byen netwaye ka bay gwo pwoblèm kontaminasyon kwaze. Veye epi kontwole si gen kondansasyon oubyen si gen gout dlo kap soti tonbe nan plafon an oubyen ki sot nan klimatizè oubyen tou ki fòme sou rido chanm fwad yo. Si nesesè deplase kès ak bwat ki gen mango yo oubyen kouvri yo ak papye oswa plastik pou anpeche gout dlo tonbe sou yo.

Avèti sipèviziè w si w wè gout dlo ki soti nan kondansasyon ap tonbe sou mango yo oubyen tou pre yo.

Netwaye epi dezenfekte rido plastik ki nan chanm fwad yo souvan epi pa kite yo touche ak mango yo.

Ma dlo se yon lòt sous kontaminasyon ki genyen nan chapit sa.

Li enpòtan anpil pou anpeche ma dlo fòme nan refwadisè yo, gen mikwòb ki bay maladi ki renmen viv nan fè frèt epi nan imidite.

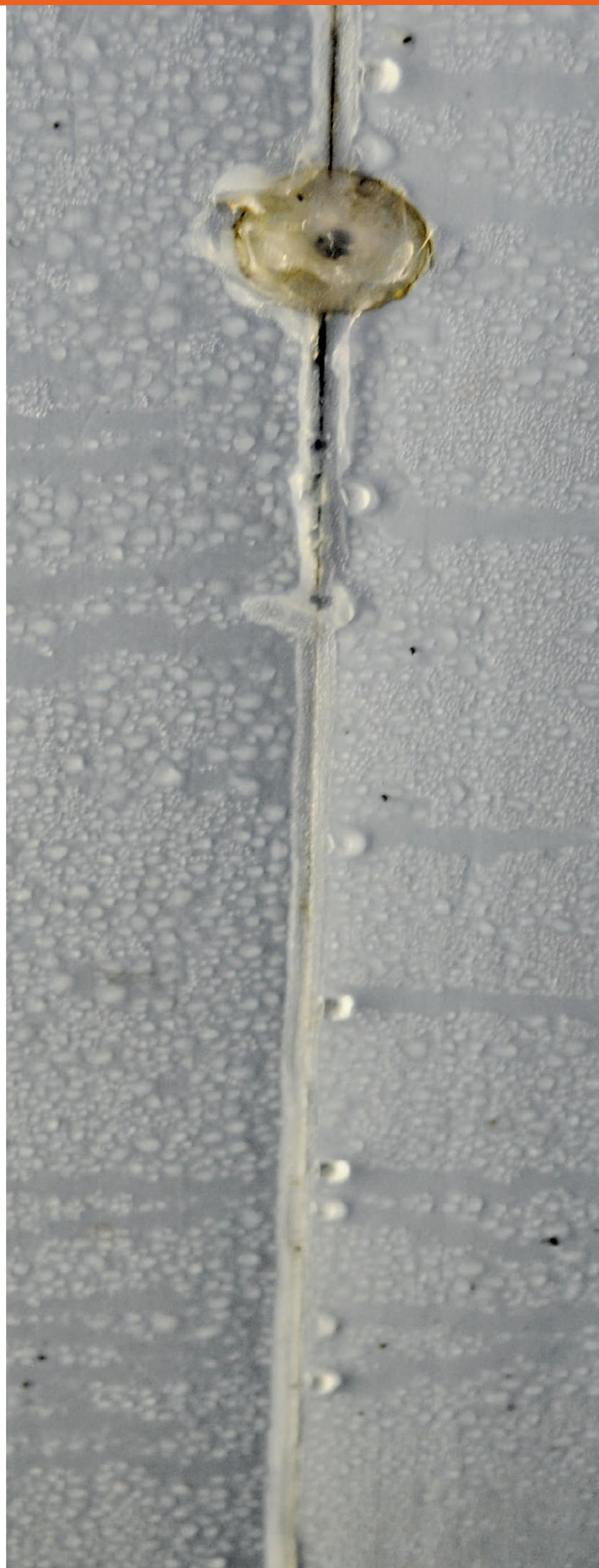
Notas: _____

Refwadisè ak Kondansasyon

Chanm fwad ak tinèl

Chanm fwad ak tinèl kapab tounen yon sous koutaminasyon si pati ki dwe touche ak manje ki anndan yo a pa netwaye epi pa byen jere. An jeneral, mango yo deja mete nan bwat, se anndan yo yo mete yo epi yo kouvri yo avèk yon pwela ki touche tout tèt bwat ki gen mango yo. Depi pwela yo touche ak bwat ki gen mango yo sa vle di ke li vin tounen yon espas ki an kontak ak mango yo, e menm si pafwa w ka pa panse ak sa, fòk ou toujou kenbe pwela a pwòp epi dezenfekte l.

Pou w evite kontaminasyon kwaze, ou dwe toujou kenbe pwela yo pwòp e dezenfekte yo jan règleman izin nan mande w pou w fè l la.

Ma dlo se yon lòt sous kontaminasyon tou pou pwen sa nap wè a.

Li enpòtan pou nou pa kite ma dlo rete nan chanm fwad yo/tinèl yo; Genyen mikwòb ki ka lakòz maladi, tankou yon bakteri yo rele listeria ki renmen viv kote ki fè frèt ak kote ki gen imidite.

Notas: _____

_____

_____

Chanm fwad ak tinèl

Palèt

Palèt an plastik ou an bwa kapab vin yon sous kontaminasyon si yo pa byen sèvi avèk yo. Palèt yo vwayaje nan tout izin nan e yo ka transpòte mikwòb avèk yo, soti nan yon zòn pou yo ale nan yon lòt. San nou pa blye ke palèt an bwa yo yo menm, yo difisil pou netwaye ak dezenfekte paske dlo ka rantre nan bwa a epi deteryore yo rapid. Pou tèt sa, evite mete yo kote ki gen ma dlo oubyen tou prè yon kannal ki ouvè.

Nou dwe toujou tcheke palèt yo anvan nou itilize yo. Depi yon palèt kraze tou retire l ...

Pinga w apiye palèt yo sou panno yo, ni sou materyèl yo, ni sou bwat oswa panye mago yo. Pa fè palèt yo sèvi chèz epi pa monte kanpe sou yo.

Si w gen pou w deplase yon palèt pandan wap travay ak mango yo, lave men w apre w fin itilize palèt la anvan w tounen manyen mango yo.

Notas: _____

_____

_____

Palèt

Trelè ak transpòtasyon

Machin ki la pou anbake mango yo dwe anfòm. Anvan yo chaje machin yo, verifye ke yo byen pwòp, ke yo pa gen okenn vye sant, kras manje, oubyen pousyè. Ou pa sipoze wè ankenn tras bêt (ronjè) nan machin yo. Ou dwe verifye tanperati kamyon an tou pou w sèten mango yo konsève nan bon tanperati a.

Ou dwe verifye si machin ki konn fè ale vini pou pote mango yo pat konn sèvi pou pote bêt anvan.

Gen izin ki toujou dezenfekte dèyè kamion yo anvan yo bake mango ladan yo.

Ou dwe swiv règ konpayi kote wap travay la mete sou kesyon sa.

Notas: _____

_____

_____

Trelè ak transpòtasyon

Sèvis netwayaj ak reparasyon

Anplwaye kap fè netwayaj yo gen yon gwo defi pou yo leve nan zafè kontaminasyon kwaze sa. Anplwaye kap fè sèvis yo dwe toujou kenbe yon bon lijyèn pèsonèl lè yo anndan izin nan.

Anplwaye kap fè netwayaj yo reskonsab pou veye tout zouti kap rantre nan nenpòt ki zòn kote ki gen mango epi pou yo rekonsab tou pou yo verifye ke tout zouti sa yo soti lè netwayaj ak reparasyon fin fèt.

Tout reparasyon tanporè dwe date e anrejistre. Reparasyon tanporè yo dwe vin pèmanan byen vit.

Sèvis netwayaj dwe fèt lè pa genyen mango ki ekspoze nan zòn nan. Sou foto a, pagen mango ki ekspoze pandan anplwaye sèvis netwayaj la ap travay la.

Notas: _____
_____

Sèvis netwayaj ak reparasyon

Moso boutèy

Nou pa gen dwa pote bagay ki fèt an vè tankou boutèy, vè ak mont nan izin nan. Toujou rete veyatif lè nap travay. Si nou remake ke yon moso boutèy tonbe nan mango yo, se pa retire sèlman pou w retire moso boutèy la. Ou dwe jete mango sa yo epi rapòte sa bay sipèvizè'w pou ka deside kisa ki pou fèt dapre sa règleman konpayi an di sou kesyon moso boutèy.

Notas: _____

_____

_____

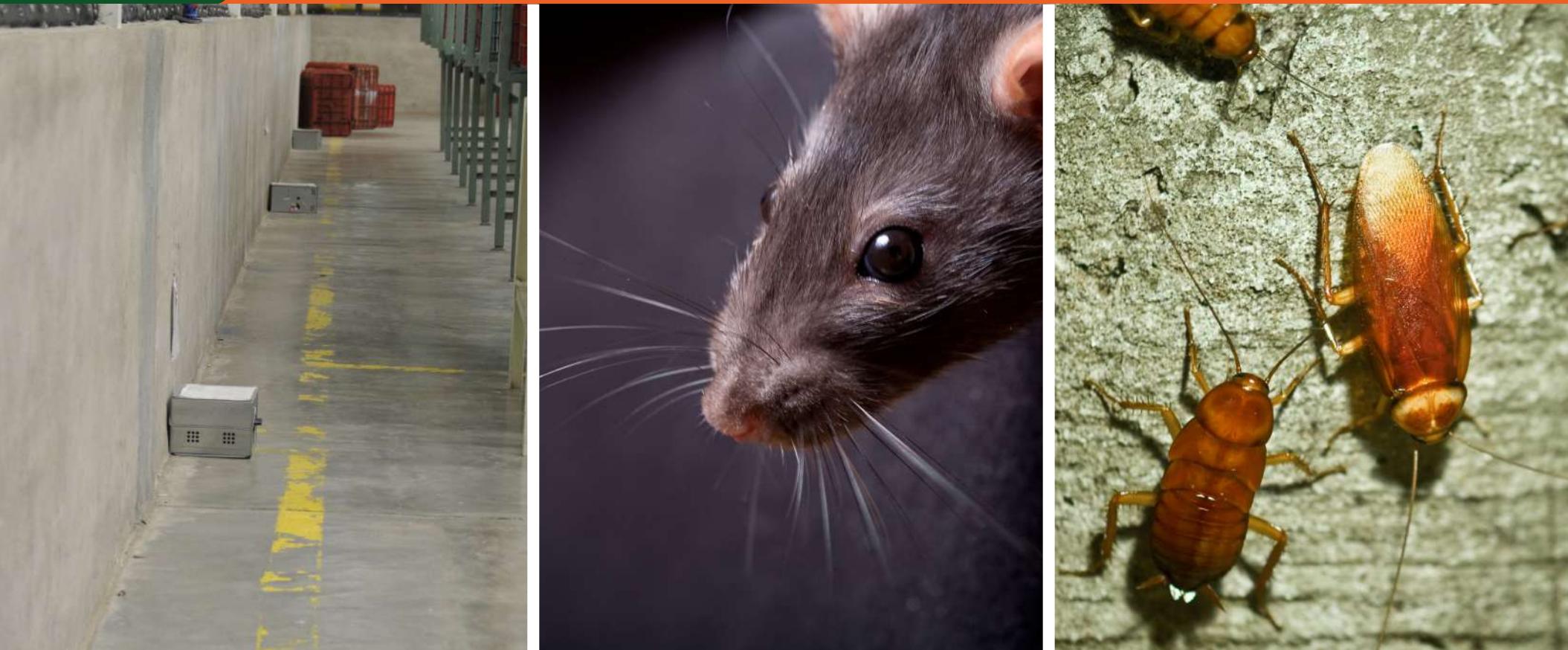

Moso boutèy

Bèt ak Ensèk

Bèt domestik ak bèt mawon pa sipoze rantre nan kote yap pwodwi mango nan izin nan.

Fòk ou TOUJOU veyatif epi di sipèvizè w la sa si w wè tras ki montre ke yon bèt rantre yon kote nan izin nan.

Prezans bèt ak insèk entèdi anndan oubyen tou prè zòn kote wap travay la, paske sa ka yon sous kontaminasyon.

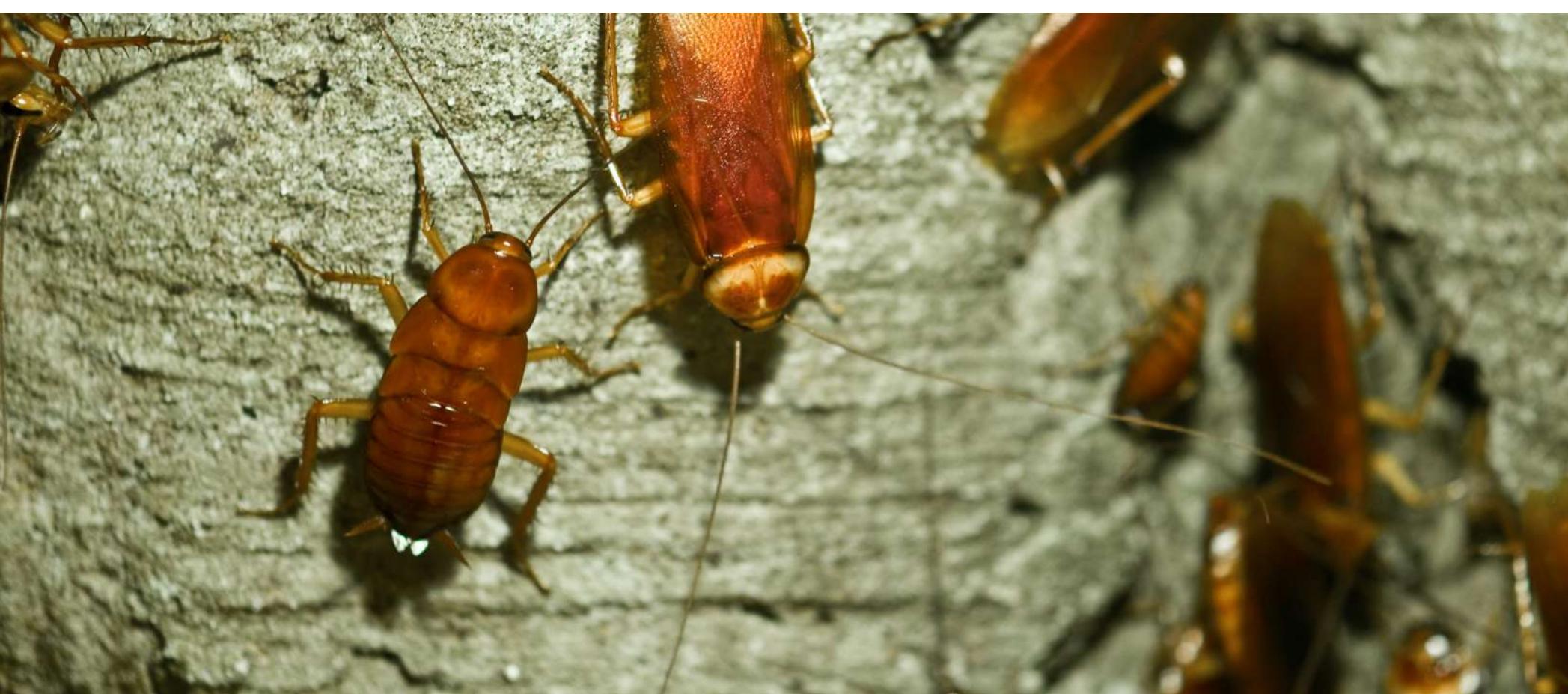
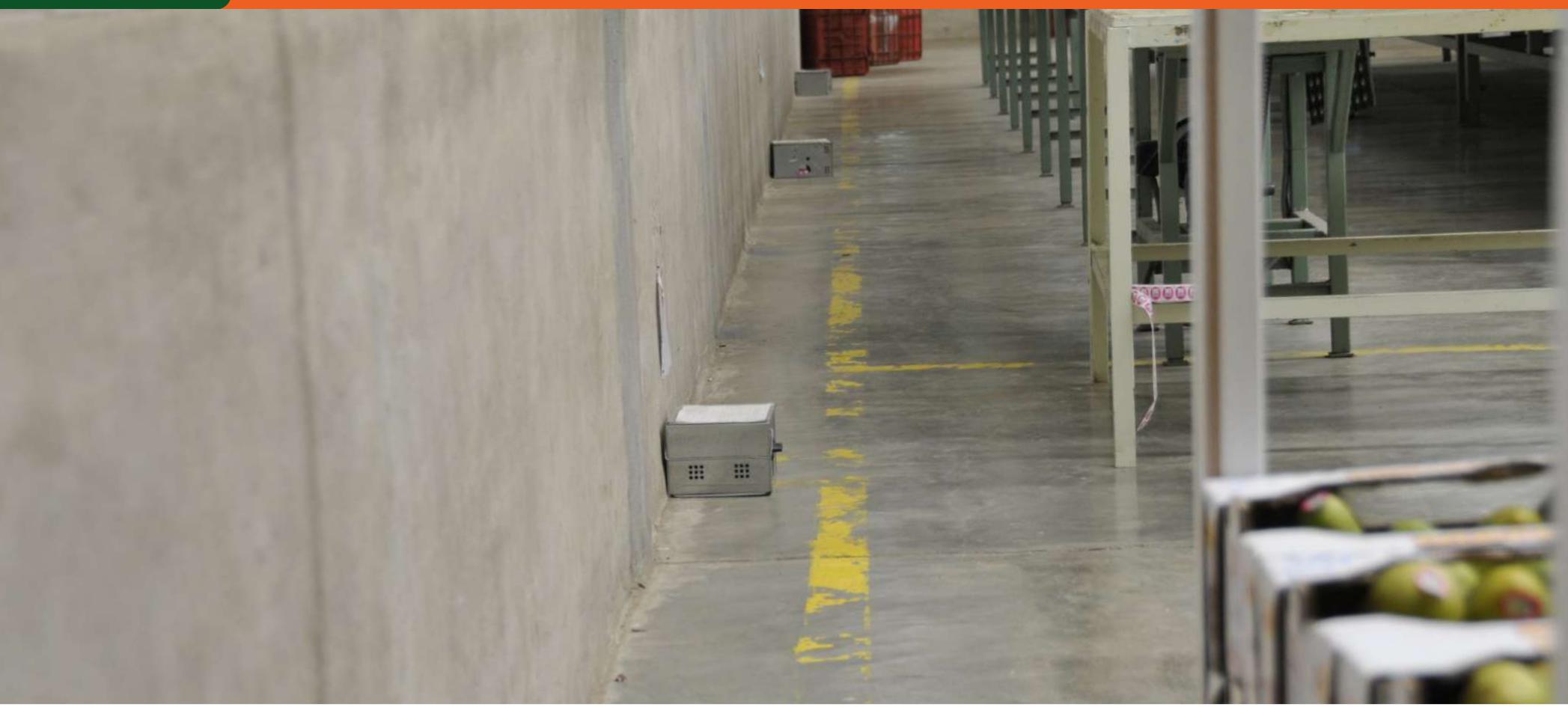
Li enpòtan tou pou w di sipèvizè w sa si w wè nenpòt lòt kalite insèk tankou ravèt oubyen sourit, rat nan izin nan. Si w pa pran sa bonè, yo ka tounen yon sous kontaminasyon pou mango yo tou.

Notas: _____

_____

_____

Bèt ak Ensèk

Basen dlo

Yo itilize basen dlo ki nan izin nan pou retire latèks, pousyè, tè ak fèy nan mango yo. Basen dlo cho sèvi pou elimine mouch epi basen dlo frèt la sèvi pou refwadi mango yo rapidman pou yo ka mete yo nan bwat.

Basen yo ki nan izin nan ka vin yon sous kontaminasyon si nou pa byen jere dlo a.

Si basen dlo a kontamine ak mikwòb ki ka bay maladi, li ka lazòz tout mango ki pase ladan I yo kontamine.

Toujou veye ke dlo w sèvi avè I nan basen yo TOUJOU gen dòz dezenfektan li dwe genyen selon règleman izin nan. Toujou sonje ke dezenfektan nou mete nan dlo a se pou dezenfekte dlo a li la; Se pa pou mango yo. Sa ap evite ke dlo a tounen yon sous kontaminasyon.

Si w reskonsab jere dòz dezenfektan an nan dlo a, PA JANM sote etap yo. Ou dwe fè I jan I dwe fèt la e nan tan pou I fèt la. Si w pa konnen kisa pou w fè, rele sipèviziè w. Travay sa se yonn nan travay ki pi enpòtan nan izin nan pou ede evite kontaminasyon kwaze.

Notas: _____

_____

_____

Basen dio

Vizitè

Izin nan dwe genyen yon sistèm ki anrejistre antre ak soti vizitè yo. Sa ap ede jistifye prezans vizitè yo nan izin nan.

Tout vizitè yo dwe respekte règleman ak pwosedi sou sekirite alimantè yo.

Si w sispèk yon vizitè gen yon konpòtman ki ka lakòz mango yo kontamine, ou dwe di sipèvizè w la sa touswit.

Notas: _____

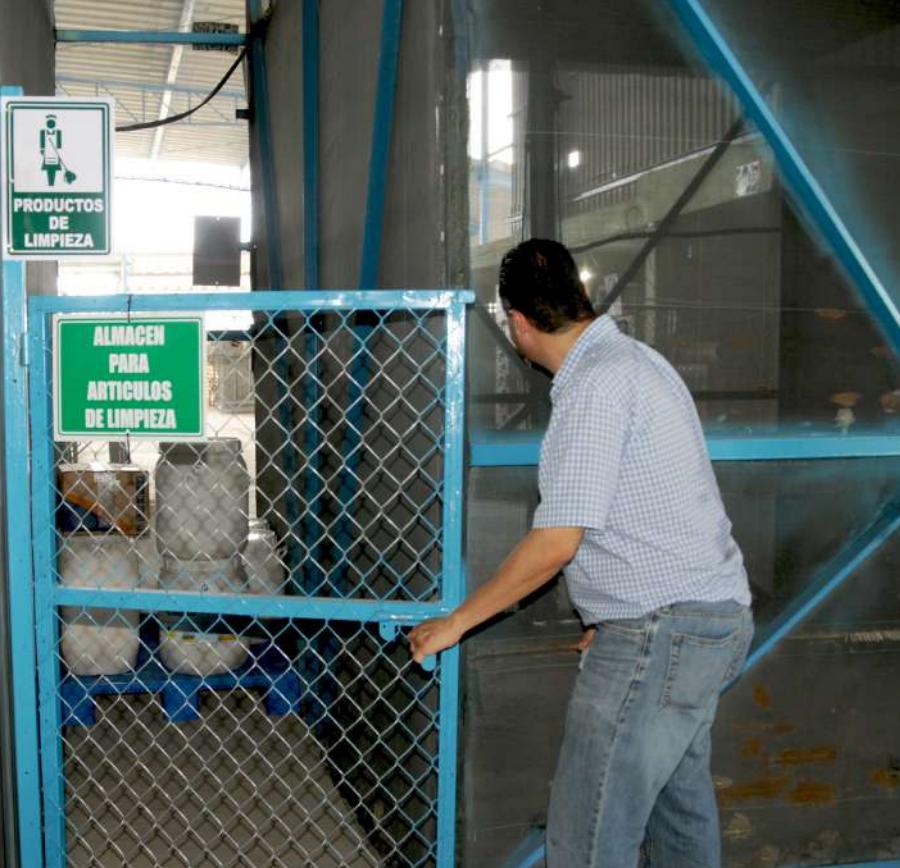
_____

_____

Konpòtman ki sisèk

Tout anplwaye dwe veye tout kalite kopòtman yon moun ka genyen ki ka lakòz kontaminasyon entansyonèl mango yo.

Chache konnen lòt anplwaye. Si nou pa rekonèt yon moun oubyen si moun nan pa gen anyen ki pou idantifye l, se pou w fè sipèvizè w la konnen.

Poze tèt ou kesyon sa yo lè w bezwen konnen si yon konpòtman pa nòmal:

- Eske yon anplwaye oubye yon vizitè nan yon zòn ke l pa ta dwe ye, tankou yo zòn yo entèdi moun sikile?
- Eske yon moun ap kache yon bagay ki ka kontamine mango yo?
- Eske yon anplwaye rive bonè epi kite byen ta san ankenn rezon valab?

Toujou rete veyatif pou w rapòte aktivite ki dwòl bay sipèvizè w. Depi w wè yo bagay, pale!

Notas: _____

_____

_____

Konpòtman ki sispek

Kisa nou aprann?

Pou'n fini leson sa a, nou pral repase sa nou te aprann:

- Kisa kontaminasyon kwaze a ye e kisa nou ka fè pou nou evite li.
- Enpòtans pou nou itilize materyèl ki pwòp e ki korèk.
- Enpòtans jesyon dlo ki nan tout basen yo.
- Poukisa pwodwi yo pa dwe janm gen kontak avèk atè a.
- Enpòtans evite zannimo rantre nan izin nan.
- Tout lòt fason nou ka evite kontaminasyon kwaze.

Nou rive nan fen fòmasyon sou kontaminasyon kwaze a. Eske nou gen kesyon?

Mèsi pou patisipasyon nou. Tanpri pa blye pou nou ekri non nou sou fèy prezans lan.

Notas: _____

_____

_____

Kisa nou aprann?

